



Aan
Van

Minister van BZK
BFR, afdeling RTM

nota

Verslagen financieel toezicht 2023

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2023-0000191200

Datum
7 september 2023

Opgesteld door

Samengewerkt met

Bijlage(n)
5

Aanleiding

Jaarlijks wordt een verslag aan de Tweede Kamer gezonden, waarin verantwoording wordt afgelegd over het financiële toezicht dat door BZK in het voorafgaande jaar op de provincies en de gemeenschappelijke regelingen, waar provincies aan deelnemen, is uitgeoefend. Ter kennisneming wordt dan ook het door de provincies gezamenlijke opgestelde verslag over het door hen uitgeoefende financieel toezicht op de gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen, waar de gemeenten aan deelnemen, meegezonden.

Geadviseerd besluit

Instemmen met het versturen van bijgaande Kamerbrief en bijlagen over het financiële toezicht op medeoverheden.

Kern

- Het uitgeoefende financieel toezicht heeft betrekking op de begrotingen van 2023, de meerjarenraming 2024-2026 en de jaarrekeningen van 2021.
- Alle provincies staan onder repressief toezicht.
- Drie gemeenten en één gemeenschappelijke regeling vallen onder preventief toezicht. Dit aantal is in historisch perspectief laag. Het gaat om de gemeenten Vlissingen, Wijdmeren en Voorne aan Zee. Vlissingen is sinds 2015 artikel 12-gemeente, dat daarom extra middelen uit het Gemeentefonds ontvangt. Wijdmeren diende bij de provincie Noord-Holland een begroting in die zowel over 2023 als over 2026 niet-sluitend was. Voorne aan Zee is een nieuwe gemeente per 1 januari 2023, waarvan de gemeenteraad in 2023 is geïnstalleerd. Het indienen van een begroting vóór de indieningstermijn van 15 november 2022 was daarom niet mogelijk.
- De provinciale toezichthouders melden in hun verslag onzekerheden voor de gemeentefinanciën door onder meer de nieuwe financieringssystematiek, het handhaven van de opschalingskorting (m.a.w. de oploop van de opschalingskorting is vanaf 2026 niet langer geschrapt) en middelen voor jeugdzorg. In de Kamerbrief gaat u in op de recente vaststelling van de Hervormingsagenda Jeugd. Ook verwijst u naar de nadere invulling van de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2026 en de door het kabinet structureel beschikbaar gestelde bedragen.

Toelichting

Onze referentie
2023-0000191200

Datum
7 september 2023

Algemeen

Het toezichtoordeel wordt jaarlijks voorafgaand aan het begrotingsjaar bekend gemaakt. Preventief toezicht kan worden ingesteld als er geen sprake is van structureel en reëel evenwicht in de begroting. In dit geval wordt de begroting niet goedgekeurd en zijn er nadere afspraken nodig tussen toezichtontvanger en toezichthouder. Als de structurele lasten in de begroting worden gedekt door structurele baten en als de raming reëel is, is er sprake van repressief toezicht.

Bijlage kamerbrief verslagen financieel toezicht

In de kamerbrief geeft u een reactie op het financieel toezichtverslag van de provinciale toezichthouders. Zo wordt vermeld dat u oog heeft voor de financiële positie van gemeenten en door recente besluitvorming over de financieringssystematiek en het vaststellen van de Hervormingsagenda Jeugd een deel van de onzekerheden kan worden weggenomen. Zoals bij u bekend, zijn er ook zorgen t.a.v. de effecten van deze nieuwe financieringssystematiek, die ertoe leidt dat gemeenten in 2026 structureel minder middelen beschikbaar hebben dan in de periode 2022-2025.

Bijlage verslag financieel toezicht BZK op provincies en gemeenschappelijke regelingen

Net als in voorgaande jaren was er bij de provincies geen aanleiding om voor het toezicht door BZK op de begrotingen van de provincies voor 2023 over te gaan tot het instellen van preventief toezicht. Dit geldt ook voor de gemeenschappelijke regelingen.

Bijlage overzicht kengetallen provincies

In de tabel in deze bijlage staan de verplichte financiële kengetallen voor de 12 provincies die zij verplicht moeten opnemen in de begroting en de jaarrekening. Het algemene beeld is dat de provincies een degelijke financiële positie hebben.

Bijlage verslag financieel toezicht provincies op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen

De provinciale toezichthouders geven in hun verslag onder andere aan dat de gemeenten in de meeste gevallen een structureel en reëel sluitende begroting voor 2023 hebben gepresenteerd en hogere positieve jaarrekeningresultaten over 2022 hebben gerealiseerd. Daartegenover melden zij onzekerheid over de gemeentefinanciën door onder meer de nieuwe financieringssystematiek, het niet langer schrappen van de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026 en middelen voor jeugdzorg.

Verder merken zij in hun verslag onder het kopje "overige ontwikkelingen op" dat de herijking van het gemeentefonds voor veel gemeenten tot financiële problemen heeft geleid. Nadeelgemeenten moeten rekening houden met het ingroeipad in een periode van veel onzekerheden.

Uit navraag bij een zevental provincies, nog niet alle toezichthouders waren terug van vakantie, blijkt dit genuanceerder te liggen. In een gezamenlijke reactie hebben de zeven provincies laten weten dat het niet bekend is welke gemeenten

door de herijking daadwerkelijk in de financiële problemen zijn gekomen. Het herverdeeffect is namelijk één onderdeel van het gehele financieringsstelsel. Het algemene beeld is wel dat gemeenten moeite hebben een structureel en reëel sluitende begroting en/of meerjarenraming op te stellen. Een van de oorzaken hiervan is het effect van de herverdeling die in de meicirculaire 2022 is gepubliceerd. Dit levert vanaf 2023 voor- en nadeelgemeenten op. Omdat vanaf 2023 op basis van het coalitieakkoord de accressen zijn verhoogd komen de effecten van de herverdeling vooralsnog -tot en met 2025- minder hard aan.

Onze referentie
2023-0000191200
Datum
7 september 2023

Op basis van de Meicirculaire 2022 geldt een ingroeipad dat oploopt tot maximaal € 37,50 per inwoner in 2025. Of dit maximale bedrag per inwoner ook na 2025 nog geldt is niet bekend. Dit levert naar de inschatting van de provinciale toezichthouders vooral problemen op voor gemeenten waarbij het nadelige effect van de herverdeling groter is dan € 37,50 per inwoner.

In hun verslag merken de toezichthouders hier nog over op dat: "In 2025 zal aan de hand van een evaluatie zal worden besloten over het traject 2026 en verder".

Bijlage overzicht preventieve gemeenten en gemeenschappelijke regelingen

Voor begrotingsjaar 2023 zijn er drie preventieve gemeenten: Vlissingen, tevens artikel 12-gemeente, Wijdereen in provincie Noord-Holland en Voorne aan Zee in Zuid-Holland. De Gemeenschappelijke Regeling Gasdistributie Zeist en Omstreken is onder preventief toezicht geplaatst omdat deze GR de wettelijke termijn voor indiening van de begroting heeft overschreden.

Communicatie

De koepelorganisaties van de medeoverheden hebben aandacht voor de nieuwe financieringssysteem voor de decentrale overheden en de invulling die het kabinet hier middels de Voorjaarsnota 2023 aan heeft gegeven.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief over verslagen financieel toezicht 2023	
2	Verslag financieel toezicht BZK op provincies en gemeenschappelijke regelingen	
3	Overzicht kengetallen provincies	
4	Verslag financieel toezicht provincies op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen	
5	Overzicht van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen	

	<p>onder preventief toezicht begrotingsjaar 2023</p>	
--	--	--

Onze referentie
2023-0000191200

Datum
7 september 2023